

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond
sorért vagy annak terfogatáért
4 kr., s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyilttér“ rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltetnek.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap beltartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyilttéri cikkek, stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ cz. politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavart ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzeket kérjük Kézdi-Vásárhelyre a kiadó-hivatalba küldeni.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Községi nyomorúságok.

VIII.

Sulyosan nehezedik még a községeknek a nálunk korlátlanul megengedett házassulás.

És hogyan? Ugy, hogy a községnek nincs a kezében eszköz, melylyel valakitől megtagadhatná — bármily csekély keresete is legyen annak — a letelepedési és házassulási jogot. Sőt minden községben akad az ilyen kóbor szellemű szegény népségek egy-egy hatalmas pártfogója, kiaz ilyeneket a bennszülött szegény munkás-osztály kárára saját javára betelepíteni siet.

Tudvalevő dolog ugyanis, hogy a

szegény emberek legkönnyebben házasodnak. Ha törvényes házasságban nem élhetnek, hát élélnék vadházasságban és pedig a nélkül, hogy azt valamely hatóság könnyen megakadályozhatná az ezer meg ezer kibuvó mellett, mely önként kínálkozik számukra.

Az új betelepültek és házasságok egy ideig a községben tartózkodnak gyermekeikkel együtt. Ha aztán megapad a kereset, a mi nem is volt bővében soha; ha nincs munka, a minek kerülésére fel is használnak minden alkalmat: akkor alamizsnáért folyamodnak; hisz „nagyon jószívű az a falusi nép“!

Gyermekeik sok költséget okoznak a községnek. Ők még se munkájukkal, se a közterhek viselésével a község ügyeinek előmozdítására nem folytak be, sőt, hogy ezt kikerüljék, munka idején rendszeren Moldvában keringenek; de azért gyermeik az őslakosok gyermekeivel egyenlő, sőt nagyobb előnyökben részesülnek, mint szegények, és pedig eleinte a lelenezházakban vagy a helyi kisdóvóházakban, ha a községben ilyenek vannak, azután az iskolában később a kórházakban, s — mint már említém — a községek neheztülő kórházi költségek viselésében. Mert hát az illetőség megállapítására egyik-másik leleményes szolgabíró — ha már az jön szóba — találni fog utat-módot.

De ezzel még nincs vége ám a dolognak. Ha az illető község valahogy nagy ügygyel-bajjal felnevelni segítette az

efféle hullámzó népségnek gyermekeit, akkor, midőn már hasznavehetők lennének, a városbeli iparos, gyáros, munkaadó, s ez még hagyján volna, de legtöbb esetben a közeli Moldva huzza utánuk a hasznót. Igen sokszor munkaerő hiányában az őket felnevelő község munkaadó osztálya pedig fizeti a drága nap-számot s viseli helyettük a községi kézi munkaerő-robotot.

A mint a tavasz elcsalja, úgy a tél a családi tüzhely, illetőleg „a falusi nép jószívűsége“ köré vonzza őket. Tavasz-első és őszi idején csaknem hullámszik a község az ilyen népségtől. S azután? Azután, ha a szerencsétlenek az ipar rokkantjaivá vagy a sok „másviláglátás“ nyomorékaivá lettek, ha már hasznavehetetlenek: akkor haza küldi őket a gyáros, haza tüzi őket a nyomor által lelkükben felébredt honvágy, a rég nem élvezett honi kenyér édes ize, hadd gondoskodjék a község az ilyen szerencsétlenekről, — hiszen azért vannak a községi szegény-alapok, szegény-intézetek, kórházak, aggházak stb. — s végül, hogy porhüvelyeket a honi föld pora fedje.

Sokak előtt kicsiségnek tűnhetik fel ezen állapot; pedig biz ez nem kicsiség, ha tekintetbe vesszük, hogy mily szomorú a helyzete az ebből eredő roppant terhek miatt sok oly községnek, mely a nagy városok vagy nagyobb ipartelepek szomszédságában fekszik.

A helyett, hogy minden osztály, minden testület lehetőleg gondoskodnék a

maga szegényeiről egyelőre, mindent csak a községeknek tolnak.

Messze van még az idő, midőn ezen és sok más hasonló kérdésben nálunk csak némileg is rendezve lesznek a viszonyok, mint kellene egy rendezett államban.

Sok, igen sok megoldatlan kérdés áll előttünk, melyeknek akár erkölcsi, akár anyagi következményeit tegyük megfigyelésünk tárgyává, egyik fontosabb a másikonál.

Falusi.

Kereskedelmi szerződésünk Romániával. Bukarestből távirják e hó 5-éről: „Az autonóm vámtarifai előkészítésével megbízott parlament bizottság javaslatait még e hét alatt beterjeszti a kamarának. Hogy a kormány a parlament többségével egységes eljárásban meg egyezhessenek az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés iránt s elkerültesse a fontos kérdésnek a végtelenig elhúzása: képviselők és szenátorok bizalmas megbeszélésre jöttek közelebb össze, melyen Bratiano és Stasesco igazságügy-miniszter kivételével a kormány összes tagjai jelen voltak. Ferekyde külügyminiszter és Sturdza közoktatási miniszter az értekezleten oda nyilatkoztak, hogy a kormánynak a törvényhozás részéről megbízható támogatásra van szüksége.“

A Romániával kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozólag még nem állapodtak meg, hogy a tárgyalásokat hol tartsák. Monarchának azt ajánlotta, hogy az elvi kérdések fölött Bécsben, a részletek fölött Bukarestben tartassanak a tárgyalásokat, de a román kormány ragaszkodik ama követeléséhez, hogy az összes tárgyalások színhelye Bukarest legyen. Egyébiránt — mint a „B. H.“ írja — romániai közvéleményében ha-

A „Székelyföld“ tárczája.

Ujonnan fölfedezett törpe emberek.

Berlin, márczius hó.

Farini afrikai utazó által Délafrika belsejében talált s közelebből a berlini Konkordia színházban mutogatott törpék az emberen (antropologia) köréből egészen új és igen érdekes tételt szolgáltatnak. A bemutatott kis csapat összesen hat személyből állt, kiknek az Angami tó és észak felől a Kalahari sivatag által határolt hazájából történt elszállítása sok nehézséggel és az expedíció vezetőjére nézve különös veszélyekkel volt összekötve.

A vázlatok, melyeket Farini az expedíció élményeiről ad, csaknem regényszerűek, s a bentazott területeken lakó, eddig kevéssé ismert emberfajokról a legérdekesebb ismereteket tartalmaznak.

Farini Délafrika belsejébe történt utazási vállalatába több utazónak a Kalahari sivatag északi részén lakó törzsekre vonatkozó leghitelesebb közlései alapján bocsátkozott. 1884. vége felé utazott el Fokvárosba, s onnan Kimberley felé vette útját, hol szállított szekerek-, ökrös fogatok, élelmi szerek- és mindenféle csillogó-villogó csecebecsével

látta el magát, mely utóbbiak a vadak előtt különösen kedveltek. Ezután a sivatag-utazáshoz legfontosabb cikkről, a vizről is kellően gondoskodva, bizonyos Kert nevű vadászt sikerült neki az expedícióhoz megnyernie, ki a Kalahari sivatagban és környékén már többször vadászván, azt és a betsun nyelvet is jól ismerte. Ennek közvetítésével még néhány négert is maga mellé toborzván, az így felkészült karaván utnak indult özélja felé.

A mint e karaván a déli szélesség 20. és a keleti hosszúság 20. fokát elérte, Kert fajtájú elöljele előre ment, hogy a tájat kikémlelje, s csakhamar több kicsiny termetű, jó és kellemes kinézésű emberrel tért vissza, kik ijákkal és mérgezett nyilakkal voltak fölfegyverkezve. Barátságos fogadtatással, mi közben csukor és kávé osztogatása nem kis szerepet játszott, csakhamar eloszlatták bizalmatlanságukat; s a soha sem látott fehér emberek s ezek csodás és előttük természetfelettinek látszó fegyverze a vadak kíváncsiságát rövid idő alatt a legnagyobb mértékben fölkellette, úgyannyira, hogy nem sokára többen még arra is vállalkoztak, miszerint a tengereken át Európába is eljőjenek. Legtöbb azonban később mégis elfutott s csak hat személy maradt ott, kik szerencsésen megérkeztek Santhomtonba, honnan

Londonba s innen Berlinbe szállítottak, név szerint, a mint Farini a nevek leírását adja, a következők: N'Con N'Qui, bizonyos főnöke egyén és valóságos óriás népe között, ki 42 éves, 4' 6" magas; N'Arbecy, a főnök felesége, a férjnél sokkal karcsubb, 24 éves, 4' 6 1/2" magas; N'Fim Fom, a főnök legkedveltebb tánczosa, 24 éves, 4' 1" magas; N'Co, egy kitűnő vadász és lövész, ki bármely orosz lánál egymagára is szembe száll, 19 éves, 4' 1/2" magas; N'Jey, leánya egy igen csinos házaspárnak, kik elszaladtak, még csak 12 éves; végül N'Arkár, a főnök 6 éves fia és kedvence.

Az első tekintetre úgy tűnnek fel az ifjabbak, mintha 9-10 éves fiukat látna az ember maga előtt. Oly gyöngéd és finom testalkatuk van. Tagjaik arányosak, szépen formáltak; kezeik és lábaik kicsinyek és igen elegánsak; bőrük halvány bronz színű. Szemeik folyton pillognak s arckifejezésük is igen élénk és nyugtalan. Házjukat gyermekek nem simul a földre, hanem egymástól elváló fodorzatokba nőtt. Beszédjük tagozatlan hangokból áll, sajátosságos összevonások által jellemezve és taglejtések által kiegészítve. Mindazonáltal ezen törpék igen értelmes kinézésűek. Mimikájuk és megfigyelő tehetőségük igen kifejtettnek látszik.

Eddigél csupán két utazó, u. m. Schwein

és du Chaillu, jött ezen emberfajjal érintkezésbe. Az első azt mondja róluk, hogy lehetlenség nyelvüket megtanulni, habár azok értelmesség, bátorság és ügyesség tekintetében valamennyi más afrikai törzsből felülmulnak. Nem is törzsekben, hanem családonként élnek, s főnökük rendszeren a legnagyobb és legerősebbet ismerik el.

Ha vadállatokra vadásznak, igen nagy bátorságot, találékonyságot és ügyességet tanúsítanak. A fővényben, erősen lekonyított fível kusznak, csaknem észrevétel nélkül, s oly közelbe jutnak kismélt áldozatuknak, honnan öli nyilaikat mindig biztosan röpitthetik arra. A nyilat az ezt körítő hussal együtt kimetszik az elejtett vad testéből s a többi részét leginkább főve oly mennyiségben fogyasztják el, hogy ily lakoma után mozogni is alig tudnak.

Különösen leopárdok elejtéséhez értenek kitűnően. Igen érdekes a strucc vadászat körüli eljárásuk is. Egy-egy struccbőrt öltönek magukra, melyeknek hosszu nyakába pálcázat dugnak, s azzal oly természetesen állást és mozgást adnak annak, mintha valódi strucc volna. Balkarjuk alá pedig kézeiket rejtik. Így felkészülve, fölkeresik a vadstruccokat, melyeknek minden szokásos és természetes mozdulatát utánözva, közelükbe jutnak, s a földön kapargálva, épen úgy tesznek, mint

határozott fordulat állott be az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződést illetően. Kezdi fölismerni, hogy egy Ausztria-Magyarország és Románia közti kereskedelmi politikai konfliktusból csak Németország és Anglia huznának hasznát és egy kiváló parlamenti tag Bukarestben úgy nyilatkozott, hogy Ausztria-Magyarország és Románia, a midőn megnehezítik az egymás közti megegyezést, tulajdonképpen hiába dolgoznak. Bukarestben a parlamenti körökben az a főfogás uralkodik, hogy a kormány csak úgy tarthatja fenn magát, ha az autonóm tartományokat alkalmazza az osztrák-magyar monarchiával szemben is és ez okból e körök rossz szemmel nézik, hogy a kormány előkészületeket tesz a kereskedelmi szerződés megkötésére és idejekorán gondoskodni igyekszik arról, hogy előterjesztéseinek a parlamenti többséget megszerezze.

Országgyűlés.

A községekéről szóló törvényjavaslat általános tárgyalását a képviselőház hétfőn befejezén, ugyanakkor a részletes tárgyalást is megkezdte. Az általános vitában elsőnek Barla József szólalt fel, s az elnök többszöri figyelmeztető közbeszólása mellett a törvényjavaslat ellen argumentált. Veress József hosszabban fejtegette antiszemita irányú nézetét s végül kérdést intézett a miniszterelnökhöz: szándékozik-e a letelepülési ügy rendezésére vonatkozólag a szükséges intézkedéseket megtenni? Horváth Gyula a javaslat mellett szólott, de egyúttal kijelentette, hogy a törvényjavaslatot nem sorolja ama törvényjavaslatok közé, a melyek a reform terén addig mentek volna, a meddig az ország érdeke azt megkíváná. Mocsáry Lajos Grünwald Bélával és Horváth Gyulával polemizált. Pártolta a Justh Gyula határozati javaslatát. Tisza Kálmán rövid beszédében polemizált Barlával, Horváth Gyulával és Mocsáryval, kérvén a törvényjavaslat elfogadását. Justh Gyula zárbeszéde és Tisza Kálmán erre tett rövid megjegyzése után az általános vita véget ért, mire a többség általánosában elfogadta a törvényjavaslatot s megkezdődött a részletes tárgyalás, mely a 12. sz. ig haladt. Végül a tanácskozás rendjére nézve történt megállapodás.

A keddi ülés a névsor felolvasásával kezdődött. Csanády Sándor tette meg az indítványt, minthogy a ház tagjai az elnöki előterjesztések után sem voltak jelen határozatképes számban. A jegyzők összeszámlálása után csak 82 képviselő, a névsor felolvasása után azonban már 114 képviselő volt jelen.

mikor a struccok valamely jó élelmi falatra találnak. Ezáltal lekötik azok figyelmét s annyira megközelítik őket, honnan a legbiztosabb lövése vehetik azokat. A nyílövés s egyik társuk elbukására megrettentek futásnak erednek. Az állstruccok éppen úgy tesznek, mintha ők is megijedtek volna szintén futnak a többi után, míg ismét megnyugtatták s megközelíthetik s ujabbán célba vehetik őket. Ekkor néhányat biztos lövéseikkel ismét leterítenek közülök, míg végre a struccok is rájönnek a csalásra, midőn vad dühvel, feltartóztatlanul rohannak tovább a beláthatlan sivatagba.

Ezen hasonló vadászati szokásaikból előadásokat is rendeztek a már megnevezett színházban s mindig a legszámságosabb publikum igen élénk érdeklődése mellett.

Ezen sajátos emberfajnak rendes lakhelye nincsen. Ha az ég a sivatagon lepi meg, igen hamar készen van mindennel. Egy lyukat vájnak a homokba s annak széleit a kihányt anyaggal körülrakva, készen van menedékhelyük.

Házassági szertartásuk, sőt még valamely vallásuk sincs, s a családi összetartozandóság csupán a természetes kötelékeken és alapokon nyugszik. Miből következtetni lehet, hogy bár eszes és értelmes fajnak látszik, a fejletlenségnek csaknem a legalsóbb fokán áll.

Abdon Péter.

Igy a ház határozatképessé vált. Az elnök komolyan felhívta a képviselőket, hogy pontosan jelenjenek meg az ülésekre, de ezuttal nem kívánta a távollévőkkel szemben a házszabályokban foglalt szigorú intézkedés alkalmazását. Ezután folytatták a községekéről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, melynek a községekbe való letelepülésekről szóló 15-ik szakaszánál hosszú és élénk vita támadt. Irányi Dániel utalt arra a törvényjavaslatra, melyet a múlt évi márczius 17-én beadott a letelepülés tárgyában, s azután, összehasonlítva a szövegen levő törvényjavaslat intézkedéseit azokkal, a melyeket ő javasolt, kimutatta, hogy a törvényjavaslat intézkedései nem elégségesek. Indítványozta, hogy a 15. szakasz az általa a múlt évben benyújtott javaslat értelmében való új szövegezés végett a bizottsághoz visszautasíttassék. Tisza Kálmán miniszterelnök egynémely kérdésre nézve elismerte az Irányi ohajtásainak jogosságát s kijelentette, hogy ha azokra nézve konkrét indítvány adatik be, ő azokhoz hozzájárul. Több kérdésre nézve azonban nem ért egyet Irányival s ellenezte a szakaszuk újabb szövegezés végett a bizottsághoz való visszaküldését. Horváth Lajos pártolta az Irányi módosítványát, de nem lévén reménye ahhoz, hogy a többség azt elfogadja, a miniszterelnök által jelzett irányban három részből álló módosítványt terjesztett be bizonyos garanciáknak a szakaszban való kimondása iránt. Teleszky István elvben hozzájárult a Horváth módosítványához, de a helyett precízebb szöveget ajánlott, a melyet Horváth is magáévá tett. Orbán Balázs a lengyelországi és oroszországi zsidók ellen beszélt, a kiknek tömeges bevándorlása különféle veszélyekkel jár. Pártolta az Irányi indítványát. Végül Andrássy Gábor br., Veress József és Dárdai Sándor felszólalásai után a ház többsége a szakaszt a Horváth Lajos és Teleszky István módosításaival fogadta el. A tárgyalás a 27. sz. nál szakadt meg.

A községek törvény részletes tárgyalásában a 36. §-ik haladt a ház a szerdai ülésen. Az ülés elején Szapáry Gy. gr. pénzügyminiszter benyújtotta az 1883. évi zárszámadásra alapított leszámolás szerint Magyarország terhére mutatózó tartozás fedezéséről, továbbá az 1885-ki közösügyi költségekből a magyar korona országai által pótlólag fedezendő összegről, végre a múlt évekből származó pénztári hiánynak fedezéséről szóló törvényjavaslatokat. Ezután létárgyalatott a pénzügyi közigazgatásügyi bíróságról szóló 1883. XLIII. t.-cz. némely határozatának módosításáról szóló törvényjavaslat. Végül Széchenyi gróf közgazdasági miniszter válaszlál Fenyvessy Ferencnek a magánzálogházak által jogtalanul szedett bélyegilletékek ügyében s Neményi Ambrusnak a romániai kereskedelmi szerződés tárgyában benyújtott interpellációjára. Új interpelláció három került a ház elé: Ferenczy Miklós az erdélyi dézsma-kárpótlás, Veress József a vadházaságok terjedéséről és Margittay Gyula a kivándorlásra csábításról tett kérdést a kormánynál. — A romániai kereskedelmi szerződésre vonatkozólag konstataulta a kereskedelmi miniszter, hogy a tárgyalások még csak az iránt folynak, hogy az alkudozások hol és mikor indíttassanak meg. Csaknem nyíltan kétségbe vonja az oláh kormány előzékeny készségét és emlegeti ép oly nyíltan a retorziót. A tárgyalások mai állására nézve különben a miniszter nem szolgálhat precíz adatokkal, minthogy ez adatok minden órában változnak.

A keleti válság.

A harcziás politika hullámai mind magasabbra verődnek. Diplomáciai körök most már biztosra veszik, hogy Szófia és Athén közt titkos egyezmény létezik. Ez a kulcsa annak a macacsságnak, melylyel Görögország egész Európa tilalma dacára kardjával csörömpöl, s annak a fiúknak, melylyel Sándor fejedelem a 45 perces konferencia eszén is tuljár. A Kelet ez intranzigensei arra törekszenek, hogy egyfelől Krétát

és egész Epiruszt, Albánia egy részével, másfelől Bolgárországot Ruméliával s Macedónia egy részével végkép elszakítsák az ottoman birodalomtól.

E hírrel kapcsolatosan egyre komolyabban emlegetik Oroszország fegyveres beavatkozását Bolgárországba. Egy távirat szerint már a nagyvezér is szóba hozta e kombinációt a stambuli orosz nagykövet előtt, mire ez nem cáfolta meg a hírt, csak annyit jelentett ki, hogy Oroszország ily lépést csak mint Európa meghatalmazottja tehetne. Európa veterán zandárja tehát szintén kérdésötlettel felel a görög-bolgár csörömpölésre.

Egy pétervári távirat megerősíti a XI. és XII-ik orosz hadtest Bulgáriába menesztésének tervét oly megjegyzéssel, hogy e rendszabályt Sándor fejedelem magatartása folytán a pétervári kormánykörök ko olyan fontolóra vették és végrehajtására az előintézkedéseket is elrendelték. Készenlét a mozgósításra! s a csár épen Krimában mulat!

Az orosz fenyegetésre Szófiából meg azt a duplikát adják, hogy a bolgár nemzet Sándor fejedelemnek királyi kiáltását kezdi fontolóra venni, mint a megfelelő ütköztartat az orosz hívásra. „B H.”

Az erkölcsi élet férgesedése.

Kézdí-Vásárhely, 1886. ápr. 9.

Furcsa konyha ez a társadalom. Mind-egyre a jobb érzést mélyen felháborító s ezen konyhában főzött kotyvalékok tálatatnak fel a lelkiismeretlen szakácsok által. Meglepetésekben nem szükölködünk. Ugy tetszik, mintha a társadalom korrumpáltabb s az erkölcsi élet férgesebb volna, mint eddig. Nem kutatjuk, hogy tényleg így van-e, de megdöbbenésünket az erkölcselenség kivrívó jeleinek s a páratlan szemérmelenséggel üzött visszaéléseknek hallatára és láttára el nem fojthatjuk. Komoly jelei az időnek s mindinkább bizonyosságai annak, hogy a társadalom nemesebb részének szigorubbansz-sze kellene tartani, hogy a selejtes elemek vakondmunkája gyorsabban kerüljön napvilágra.

De foglalkozunk a tényekkel. Katonaszabadító bandát fedeztek fel a fővárosban s állítják, hogy ezen szörnyszülött fiókái vidéken is szípolozzák az érdekelteket. No! de Budapest azért főváros, hogy az oroszlársz az övé legyen. Ott is volt a főfészek, melyben jövedelmező vakondmunkáját évek, sőt, lehet, évtizedek óta folytatta az ország egy részét behálózó katonaszabadító szövetség.

Jó pénzért, szép összegért kiszabadították a „módos” fiukat s így a statisztikának évről évre szomorubb adatként kellett feltüntetni, hogy korososulunk, hogy nem vagyunk katonának valók. Ennek következtetésül kell tekinteni azt is, hogy egyes vidékeken a 4-ik korosztály behívása is elrendeltetett. S most kitűnik, hogy egy budapesti Brooser nevű háziúr, a szabadító-banda feje, ki már a hívóson elmélkedik a hajdani jobb napokon, nem megvetendő üzletet teremtetett e téren; úgy-nökei voltak; szóval a szervezett és harc-képes hadserege nem hiányzott. Hogy kik vannak ez ügyben érdekelve, azt majd kideríti a vizsgálat.

Ime! a csalhatatlan statisztika mekkora bukfenetet vetett. Brooser et comp. megtette a magyar nemzetet elsatnyultnak, s az ére-lyes vizsgálat most hivatva lesz, mielőbb ép és harc-képes ifjúságot előállítani a . . . meglevőből.

A megvadult erkölcsök ilyenmü fajrája nem áll egyedül. Hónapok óta lehet olvasni a fővárosi és vidéki lapokban a „Fővárosi Hitelszövetkezet” előnyös és a szegényebb osztályra nagyon is csábító hirdetésait. Sokan belemertek a kelepezebe; a megélhetési gondokat enyhítő előnyös ajánlatok, u. m. 50 kros részletfizetések, kamat nélküli kölcsönök stb. százakat vittek lépre. Igen, lépre, mert a fővárosi lapok most egyhangulag azt írják, hogy nevezett szövetkezet nem egyéb, mint a vidéki közönség jóhiszeműségét kizsákmányoló szédelőg intézet. Sőt a fővárosi kapitányság 13 pontban ez intézetet megbé-

lyegző adatokat tett közzé, hogy a közönséget ennek megbízhatósága felől tájékozza. De most ez már hányra nézve lehet késő! Most, midőn a részfizetéseket hónapok óta kellett a tagoknak teljesíteni!!

Szó, a mi szó, de hogy törvényes formák között a közönség jóhiszeműségének kiját-szására szövetkezet alakuljon, ez oly nagy-mértékű elfajulása az erkölcsöknek, hogy ezt eléggé jellemezni vagy kellően megtorolni nem is lehetséges. Annyit mindenestre megtanulhatunk belőle, hogy legyünk lehető óvatosak, vagy ha az óvatosság dacára is lépre ment volna valaki, tanulságul vegye szívére, hogy a rossz akarat ellen a legna-gyobb óvatosság sem véd meg.

Maksai.

Kossuth az eloláhosodásról.

I.

Collegno al Braccone, 1877. márcz. 22.

(Vége.)

A mi már az Ön saját nézponjtját illeti, Ön, úgy látom, a szervezett népnevelést tartja az egyedüli gyógyyszernek.

No hiszen a ki akármilyen incidensből népnevelést emlit, olyasmit emlit, a mire én mindig ájtatos ament mondok.

Hanem mert in specie nemzetiség föl-táráról s részben az elvesztett nemzetiségi tér visszaszerzéséről van kérdés, én megval-lom, nem hiszem, hogy ezt a célt egye-dül az iskola útján elérni lehessen.

Ákármi terv állapíttassék is meg e cél elérésére, hogy abból a szervezett népneve-lés ki nem hagyható, az magából értetik. Megirtam ezt Szathmáry és György uraknak is és meg azt is, hogy mert nyelvet a gyer-mek legkönnyebben játsza tanul, én (a mint Ön is, a mint közzétett replicájából látom) a kisedővodákra különös fontosságot helyez-nék, ha azt nem gyanítanám, hogy azok a hunyadmegei elfajzottak, miként nyelvben, ugy szokásaikban is oláhokká lettek, tehát nem falvakba tömörülten, hanem telkeiken szétszórva lának.

Hanem midőn nyelv és nemzetiség dolgá-ban egyedüli praeservativumnak vagy épen curativumnak a népnevelés ajánlatik, én azt kérde, hiszi-e Ön, hogy az a gyer-mek, a ki csak az iskolában tanul magya-rul, magyarrá lesz, s magyar marad egész életén át, ha a mint az iskolából kilép, a család életben, a házi tűzhely körül s később mindennapi foglalkozásai s társas érintkezé-sei közben csak oláh szót hall, s maga is oláhlul kénytelen apjához, anyjához szólani, a mint azt már megszokta, a mióta beszélni tud?

Hiszi Ön ezt? Én nem hiszem. Pusztán iskoláztatás által nyelv nem válhatik az élet nyelvévé.

Ne csináljuk magunknak illusiókat. Az iskola értelmet fejt, culturát ad. De a genus «homo» különböző specicsenek ama myste-rius vonása, melyet nemzetiségnek neve-zünk, végre is nagyon független attól, a mit a már beszélő emberről culturának nevezünk. Emlékezzék Ön, hogy a magyar faj ugyne-vezett legcultusabb osztályai mi készséggel tanultak ki a magyar nyelvből, s vetközték ki nemzetiségükből, s mi nehezen tanulnak bele vissza. Kinek köszönhetjük, hogy nyel-vünket, nemzetiségünket el nem sodorta az elnemzetlenedés áramlata? Vég analysisben bizony a népnek, mely nevelés dolgában ugyancsak soványul volt ellátva. Ha annál nem marad élve a magyar nyelv, miután a palotákban kihalt, biz az akadémiának aligha volt volna mit művelnie.

Ha a farkavesztett katarhinaek (Lipocer-cák) azon ivadéka, mely magát embernek nevezi, kivételt igényelhetne maga számára azon isteni világrendszeri törvényei alól, a ki Harvey mondása szerint nem specialis akarattal, hanem általános törvényekkel cselekszik, azt mondanám, gonosz egy tör-vény az, hogy faji, nemzetiiségi te-kintetben a civilisatio nem bir assimiláló erővel, szemben a civilislatlan fajokkal. A hol találkoznak, amaz ha tömegben nyomul előre, kiirtja ezeket, épen mert nem bírja assimilálni. (Példa: a maorik Ausztráliában, az indusok Észak-Amerikában.) No mi kiir-

tani az oláhokat Erdélyben nem is akarjuk, de nem is bírnók — nagyon sokan vannak; hanem az bizonyos, hogy ellenünkben az ő nemzetiségüknek nem «culturájuk felsőbb-sége» ad erőt a magyarság olvasztására (hiszen oly alant állanak a culturában, hogy még papjaik sem mind tudnak írást olvasni). Ott van az Ön által is idézett Kolozs-Monosztor. Tán az oláh népnevelés tartotta föl azt a törhetlen ragaszkodást nyelvéhez, nemzetiségéhez, hogy egy árva magyar szót sem sajátított el Kolozsvártól, bár vele úgy szólván összefügg: feltartotta az oláh nő, az oláh anya, az oláh családi élet, az oláh tűzhely.

Az bizonyos, hogy cultura nélkül fajunk számára nincs jövő. De műveletlenség «nemzetiséget» nem öl meg. Nemzetet igen, de nemzetiséget nem.

Tehát mert fajunk mint nemzet csak a cultura segítségével ígérhet magának jövőt, én azt mondom, fordítsunk minden kitelhetőségű magyar faj magyarságára, magyar culturájára. Bizony vegye fontolóra a több mint két millió lelket számító magyar kálmánista felekezet, miszerint a «magyar vallást», mely a magyar nemzetiségnek oly hatalmas támasza lehetne, az erdélyi mezőségen veszni ne hagyja! Hogy ott az «oláh vallásnak» áldozatul ne essék! Nem ily lélek lakott amaz ösökbek, kik a reformációnak erős várat építettek hazánkban; s ki tudták vivni a bécsi és linzi kötéseket. Mondom, fordítsunk minden kitelhető erőt a népnevelésre; de azt ne gondoljuk, hogy ezen egy eszközzel visszamagyarosíthatjuk az előladosott atyafiakat. Magyar gyűpontokat kell e végre teremteni, melyek társadalmilag akként hassanak az iskola művére, mint eső a napfény hat az elvetett magra. A család; tűzhelyre, a társadalmi érintkezésre kell gondolni, az anyagi érdekeket kell kapcsolatba hozni a nemzetiségi érdekekkel, s az életet koordinálni az iskolával. Hogy ez mi uton eszközölhető? erre nézve helyről-helyre a körülményektől kell tanácsot kérni. Elméletet generalizálni e dologban nézetem szerint nem lehet.

Ön azt mondja: ez nem lehet egyleti ügy; ez a nemzet ügye. Igen, de a nemzetnek ezt a maga ügyét gyakorlatilag csak egyleti uton lehet fölkarolni; mert miután István királyilag elműveltették az idegen papok azt, hogy országlati maximává tétették le vele azt a politikai lehetetlenséget, hogy egy nyelvű ország erőtlén ország, és keresztül vitték, hogy az állam nyelvénél nem a nemzeti, hanem a latin nyelv avattassék fel: öseink századokon át elhanyagolták nemzetiségi érdekeinket, midőn azokat általánosítani könnyű volt volna, a nélkül, hogy csak resensussal is találkozzék; e mulasztást most már helyre hozni lehetetlen. Arra már gondolni sem lehet, gondolni sem kell, hogy a nemzet kormányhatalommal, akár törvénnyel álljon közbe az oláh pap mérges csókja s azon magyarok közé, kik attól a méregtől még csak annyira sem szabadkoznak, mint az ökor a nem mérges békarokkától. A nemzet csak társadalmilag karolhatja fel ezt az ügyet; tehát egyletileg.

De miszerint felkarolhassa, konkrét alakban kell a dolgot elibe terjeszteni. Erre, azt gondolom, némi oly előzetes munka szükséges, melyet csak néhány ügybarát buzgalma teljesíthet. Meghatározni az actio terét, kijelölni, hogy mely helységek vétetnek fel objectumul, ezeknek részletes statisticáját összeállítani nem csak népesedési, hanem gazdasági, kereseti stb. tekintetben is, tisztába jönni az iránt, hogy mik az elemek, melyekre számítani nem lehet; mik az akadályok, melyeket legyőzni kell, mik a szükség-ségek s mik a helyi viszonyok által indított segédmodok. Csak ezen adatok alapján lehet tervet készíteni a specialis teendők fölől, melyek helyről-helyre vagy csoportról-csoportra különbözhetnek. Mindez aztán közzé lenne teendő érdekelttség ébresztésére; s végül az érdeklődő közönség egy nagy összefogásra felhívandó a terv kivitelének szervezése végett.

Nézetem szerint vagy ilyformán kellene eljárni, vagy pedig úgy, hogy valaki darabonként vegye az ügyet kezébe, azt mondva,

minden nagy fenékkerítés nélkül: im itt van például Tötör. Itt ez a baj, ez a desideratum, s ez a teendő, és annak eszközölésére hívja fel a közrészvétel, ha ugyan olyan a specialis helyzet, hogy hazafias áldozatra lehet szükség, s nem inkább anyagi érdekekre fektetett vállalkozásra, mit én a legtöbb esetben biztosabbnak is, sikeresebbnek is tartok, annyival inkább, mert egy-egy productiv vállalatnak oly módoni létrehozásából, hogy az a visszamagyarosítóra vagy a még fennmaradt magyar elemek megmentésére s fejlesztésére gyupontot képezhessen: azon auxiliariis eszközök (óvodák, tanítás, nevelés stb.) mind önként következzenek, melyek, a mint a dolog most áll, amugy indefiniált modorban adakozások után szándékoltnak valószínűtlen.

Szóval: jól átgondolt terv szerint kell eljárni, különben tartok tőle, úgy járunk vele, mint a phylloxera-irtással Pancsován. A pénz ki lesz dobva s a phylloxera megmarad. Kossuth.

Székely vasut.

Csik-Szereda, 1886. ápril. 6.

A székely vasut létesítése tárgyában megindult mozgalom Csikmegye területén is kezd életjellet adni magáról.

A múlt hó első felében a törvényhatóságnak igen érdemes derék főispánja Mikó Bálint ur megtartá e tárgyban a gyergyói kerület értelmi osztályának nagy többségével az első értekezletet, melynek lefolyásáról a következőket van szerencsém a tek. szerkesztő ur engedelmével elmondani.

Főispán ur előleges intézkedések után az értekezleti gyűlést egybehíván, a nagy számmal egybegyűlt értekezleten megjelent, hol lelkes éljenések között az elnöki széket elfoglalván, a gyűlést megnyitottak jelenti ki. Elnöklő főispán ur megnyitó beszédében előterjeszti, hogy a Székelyföldre is elérkezett az idő, midőn az ezrek kebelében táplált azon hazafias remény, hogy kulturális érdekeinknek előmozdítására s a többi előhaladott nemzetek szellemi és anyagi versenyében való részvételre, a korszerű eszközök egyik legfontosabbikának, egy helyi érdekű vasutnak, birtokába juthassunk, megvalósítható lesz, ha az érdekeltek s különösen a mi helyi és egyéni viszonyainkhoz mérten mindazt megteszük, a mit hazafias és jól feifogott érdekeink követelnek. Tekintettel arra, hogy egy helyes irányu székelyföldi vasut megépítenek minden körülmény között első sorban Gyergyó vidékét kell hogy érintse, ezen indokból kiváló fontosságúnak tartja Gyergyó érdekelt lakosságának ez ügybeni álláspontját megismerni, az értelmiségnek ez iránybani véleményét kihallgatni, esetleg hozzájárulását is biztosítani. Ohajtja, hogy az értekezletnek eme nagy horderejű ügyben kifejezett véleménye, valamint megállapodásai jegyzőkönyvre vétessenek, mi végett egy jegyző választását indítványozza. — A megnyitó beszéd lelkesült helyesléssel fogadtatván, a tett indítvány kapcsán az értekezlet jegyzőjeül Császár József szászhegyi községi jegyző kiáltott ki egyhangulag.

Elnöklő főispán ur az ügy érdekében az értekezlet által három főkérdés tárgyalását kívánja eszközöltetni és pedig: 1-ször: Szükségesnek tartja-e az értekezlet, hogy Csikmegyébe s illetve Gyergyóba egy helyi érdekű vasutvonalat behozassék? 2-ször: Ha igen, ez esetben mily irányu vasutvonalat felül meg Gyergyó és Csikmegye közérdekeinek leghelyesebben, s így melyik irányu vasuti vállalatot kívánja támogatni? 3-ször: A vállalat létesítéséhez mi módon kíván hozzájárulni, mily alapról s mennyi összegben?

ad 1. Az értekezlet egyhangulag kinyilatkoztatja, hogy Csikmegye közgazdasági, ipari és kereskedelmi s általános kulturális előhaladása szempontjából egy helyi érdekű vasutvonalnak behozatalát szükségesnek tartja s annak mielőbbi létesítésére közreműködni kíván.

ad 2. Elnöklő főispán ur előterjeszti, hogy ez idő szerint két irányban indult mozgalom: egyik a héjjasfalva—sz.-udvarhely—

zetelaka—gyergyó—gyimesi úgynevezett székely vasut, a másik a marosvásárhely—szászrégen—o-toplicza—tölgyesi vasut előmunkálatai és kiépítése tárgyában, mi végett felolvastatnak az engedményesek által közreadott munkálati tervezet és költségvetések.

Elnöklő főispán ur, tekintettel arra, hogy a szászrégen—o-toplicza—tölgyesi vonal igen költséges és terhes, Csikmegye helyi érdekeinek nem felel meg, ezzel szemben az előbbi héjjasfalva—székelyudvarhelyi székelyföldi vasutvonalat ajánlja azon módosítással, hogy mintán a romániai csatlakozási pont nincs megállapítva, sőt erre vonatkozólag irányadó szakvélemény folytán a tölgyesi csatlakozás javasoltatik: a felolvasott székelyföldi helyi érdekű vasut programmjából a csikrákos—gyimesi vonal mellőztessék s helyett Csik-Szereda végponttal állapítsák meg.

Császár József elvben hozzájárul az elnöki javaslatához, azonban hangsúlyozni kívánja, hogy egy helyi érdekű vasuthálózatnak biztosítékát abban találja, ha az a kellő, illetve mentől több behozatali és kivitel forgalmi tényezőt felöl; épen azért igen fontosnak tartja, hogy a keleti, illetve a Fekete-tengerre irányuló csatlakozás a tölgyesi határszélnél eszközöltessék s ezzel hozassék összeköttetésbe a székelyföldi helyi érdekű vasut Gyergyó és Csikmegye hosszában le Háromszéken a brassói, illetve predeáli fővonallal. Ebből kifolyólag azon vasuti vállalatot kívánja támogatni, mely programját az előadott irányban állapítja meg.

Mikó Árpád nem fogadja el a sz.-régen—o-toplicza—tölgyesi irányt, mert ezen vonalon nincsenek meg a kellő forgalmi tényezők, mert Csikmegyének csak északi jelentéken részét érintenék s így a megye és Székelyföld érdekeinek nem felel meg, mert a tölgyesi határszéli csatlakozás nem a vasuti vállalkozóktól függvény s különben is inkább állami hadászati érdek lévén, annak megállapításáig a helyi érdekű vasut behozatalát elnapolni nem tartja tanácsosnak. Épen azért elsőséget ad a székelyudvarhelyi székelyföldi vasuti vállalatnak, melyhez készséggel hozzájárul azon megjegyzéssel, hogy a rákos—gyimesi vonal elejtessék, hogy a Gyergyót érintő nyiresi pont helyett a vonal inkább Gyergyó központja felé hajolva vezettessék, innen a Székaszón át Csik-Szeredába. (Vége köv.)

Különlélek.

— Az idei sorozás Kézdi-Vásárhelyt és vidékén ápril 2-án kezdetét vevén, 3-én végleg be lett fejezve. Az eredmény következő: Kézdi-járásból ki volt írva 194, jelentkezett 689, besoroztatott a sorhadhoz 175, a honvédséghez 61, a honvédség nyilvántartásából 3; összesen 236. Ezek közül Kézdi-Vásárhely városa a kiirt 84 hadköteles közül a sorhadhoz 12, a tartalékhoz 3, a honvédséghez 1, összesen 16 ujjonozott adott. — A román hazafiság eklatans példáján a határszéli Sósmező hadköteleseinél az idén is ismétlődött azon eset, hogy egyetlen egy sem vált be közülök katonának, mivel onnan mári régi szokás szerint az ép legények Romániába szökönek be a katonaság elől; a jelentkező nyomorékok és véznák csak legfeljebb a szozó bizottság szánalmát keltik fel, nem hogy katonának valók lennének. És ez nemcsak Sósmezőre, hanem minden határszéli román községre áll. A mi drága testvéreink csak az állam által nyújtott előnyöket szeretik, de a terhek elől szívesen megugor-nak. — Az idei ujjonozás eredménye általában kedvezőnek mondható. Sok szép, erőteljes ifjút lehetett látni a hadkötelesek között, s az elsatnyult, korcs nemzedék sokkal kisebb számmal volt képviselve, mint a megelőző években.

— Kossuth Lajos egészsége. Amaz aggasztó hírekkel szemben, melyek Kossuth Lajos egészségi állapotáról elterjedtek, megnyugtatóan hangzik a „B. Hirl.” értesülése, melyet egy Turinban járt orvos előadása nyomán a következőkben közöl: A betegség, a melyben Kossuth Lajos a múlt télen szenvedett, egyszerű emésztési zavar volt, a mely előhaladt korával a legkisebb összefüggésben sincs. Semano dr., a nápolyi egyetem hírne-

ves orvostanára volt, nápolyi időzése alatt, kezelő orvosa. E szerint a baj egyszerű gyomor- és bélhurut volt, a melynek gyógyítása leginkább dietikus életmódból és étrendből állott. Tejkurát rendelték számára, a melyet még most is használ. E hónapokon át folytatott étrendnek a legjobb eredménye lett, mert most már csak a visszacséttől való aggodalom teszi szükségessé az étkek szigorubb megválasztását. Különben Kossuth a legjobb egészségnak örvend. A hajlott korra emlékeztető agkori tünetekből alig vehető valami észre. Érzékei tökéletesen épek; kezeit, lábait akadálytalanul használhatja, hangja csengő érczü, szellemi tehetőségei oly üdék, hogy a vállaira nehezedett nyolczvannégy év észre sem vehető. E mellett kedélye oly vidor, oly élénk, annyira érdeklődik minden tárgy iránt, mint egy egész ifjú ember. A tudósító azzal fejezte be értesítését, hogy Kossuth Lajos orvosi szempontból is unikum; mert ilyen korban alig látott embert, a kiben f a testi vagy lelki fogyatkozások kisebb-nagyobb mértékben ne lettek volna észrevehetőek.

— Munkások forradalma. Brüsszelből távirják a hó 7-ről: Az este érkezett hírek újabb sztrájkokat jelentenek. A monceau-fontaine-i köszönbányákban az összes munkások megszüntették a munkát. Zavargásoktól félnek. Ninoveben (genti kerület), a hol eddig nyugalom volt, az összes gyárak megszüntették a munkát. Gentből táviratilag katonaságot kérnek.

— A japáni á-b-c reformja. A Japán által felkarolt reformok közt semmi esetre sem lesz utolsó a japáni írás átalakítása. A japániaknak tudvalevőleg ép úgy nincsenek betűik, mint a khinaiaknak, hanem képirást használnak, vagyis az egyes szavakat nem hangjelek egymás mellé helyezésével, hanem a szó értelmét feltüntető képpel fejezik ki. E képek kezdetben igen egyszerűek, csak amugy nagyjában jölték meg a tárgyat; idővel azonban sokféleképp változtak, kombinálódtak s ennek folytán fölismerhetlenek lettek, úgy hogy a japáni írás-rendszer a világon a legnehezebbek s legbonyolultabbak közé tartozik. Kiténik ez abból, hogy körülbelül 44.000 fő-s 160.000 mellék, összesen tehát több mint 200.000 írásképp van. A japáni tudósnak fél életét rá kell szánnia, hogy írni-olvasni megtanuljon s még sincs tán egyetlen tudós sem, a ki azt a rengeteg á-b-c-t teljesen tudná. Az írásjelek száma azonban még nem az egyetlen nehézség. A japániak ugyanis az írást a khinaiaktól vették át, azonban tekintve a két nép életének és gondolkodásmódjának különbözőségét, az egyes írásjelek jelentése szükségképp átalakult, úgy hogy némely szónál külön tanulmány szükséges, japáni vagy khinai tárgyat jelent-e. Végül még tiszta lehetetlenség a nyugot tudományos munkáit japáni nyelvre fordítani, mert majd valamennyi speciális fogalomra hiányzik a megfelelő szó-kép. Ezek a mizeriák több tudóst arra birtak, hogy a régi írásmódot hagyják el. Néhány hónapja társaság alakult, melynek célja az írást reformálni. El is készítették már európai mintára az új á-b-c-t, melyből — a japáni nyelv természetének megfelelőleg — csupán az l, v, q és x betűk hiányzanak. A társaságnak 6000 tagja van s néhány ujság már is szövege egy részét az új írásmód szerint nyomtatja. Január 23-án Tokióban nagy gyűlés volt, melyen a tudomány összes nagyságai, a kormány képviselői és a diplomácia vettek részt. E gyűlés a régi írást egyhangulag elítélte és elfogadta az újat. Így hát a japáni írás-reform nagy vállalatát most már biztosnak lehet tekinteni.

— Egy téglából épült lakás, mely 5 szoba, pince, padlás és 1 szin, illetőleg istállóból áll, továbbá a könyvnyomda feletti emeleti lakás folyó évi ápril hó 24-től kezdődő egy vagy több évre bérbe adandó. Bővebb értesítés lapunk kiadói hivatalában Kézdi-Vásárhelyt nyerhető.

RÖVID HIREK.

Kolozsvár város polgármesterévé Albach Géza választott meg. — Quang-Bing tartományban a benszüllöttek tíz keresztény-telepet felperzselték s 442 keresztényt felkoltak. — Sztrájkoló tanárok. A nyitrai főgimnázium piarista és világi papjai közt évek

ota fennálló viszálykodás annyira elmergese-
dett, hogy e hó 2-án négy világi tanár be-
szüntette az előadásokat. — **Mezőtúron** Ács
Gergely szegényében, hogy a szalonna-lópá-
son rajtakapták, felakasztotta magát. — **A**
pozsonyi tölténnyármak a belügyminiszter
engedélyt adott, hogy Görögország számára
42,500 db revolvertöltényt szállíthasson. —
Krakóban egy orosz kőmet fogtak el, ki föl-
vételeket csinált az ottani védművekről. —
Főbelőtte magát e hó 3-án Ambrózy Antal to-
kaji kir. közjegyző; tettét zilált anyagi hely-
zetének tulajdonítja. — **Oroszországban** a
zsidókat egy közelebről megjelenendő ezári
ukáz a katonai szolgálattól el fogja tiltani. —
Nemzetközi baromfi-kiállítás fog megnyitni e
hó 25-én Bécsben. — **Pogány György**, Hunyad-
megye főispánja, e hó 4-én lelkes ovációk-
ban részesült főispánkodásának 25-ik évfor-
dulója alkalmából. — **Birma** fővárosát, Man-
dalayt, e hó 2-án rablók támadták meg s föl-
gyújtották és kirabolták a városházat. A tűz
tovább harapózott s 600 ház és 50 ember oda-
veszett. — **Rózsakiállítás** lesz májusban Ko-
lozsvárrt. — **Hiéna**. Párisban egy fiatal leány
sírját a temetés utáni reggel felbontva s a
koporsóját feltörve találták; a hiénát egy
csavargó személyében elfogták. Az illető a
halott ékszerait rabolta el. — **Párbaj ágyuval**.
Bange, Kruppnak francia konkurrensa, a
francia lapokban levelet intézett Krupphoz,
a melyben az ágyúkkal való merközésre
hívja őt ki. — **76 Amerikába vándorlót** tartóz-
tatott le Ruttkán a csendőrség; a kivándor-
lók közül egyiknek sem volt utlevele. — **A**
zsidók kiutasítását Oroszországból, min-
sói lapok jelentik, legközelebb a legnagyobb
szigorral fogják újra megkezdeni. — **Nemzet-
közi kertész-kiállítás** lesz a jövő évben Dre-
zdában; a kiállítás fővédője a szász király
lesz s a világ összes kertészeit meghívják rá.
— **Vízitörsér az Adrián**. A Quarnero-öbölben
egy vám-bárkát, melyben öt cs. kir. pénz-
tűgyőrült, egy vízitörsér feldöntött. Az öt
pénztűgyőrt a tengerbe fűt. — **A világ** összes
hírlapjainak száma 36,500-at tesz ki, melyek
közül 20,000 jelenik meg Európában. — **A**
szegedi sorozásnál 135 legény közül csak 13
vált be katonának. — **Bécsben** orosz-német
lapot akarnak indítani, melynek az lenne a
célja, hogy Ausztria-Magyarország és Orosz-
ország között a viszonyt barátságosabbá
tegye. — **Baselben** Leoni kisasszony színházi
primadonna annyira elragadta játékával a
közönséget, hogy előadás után hintójából ki-
fogták a lovakat s maguk a tisztelőket állot-
tak a kifogott állatok helyére igavonóknak.
— **Hajótörés**. Marsfield angol gőzös negyven
mérőföldnyire a Perpetuo foktól megsérült és
elsüllyedt; a hajó személyzete két matróz ki-
vételével oda veszett.

3-ik közlemény

a magyar szent korona országai vö-
röskeresztjegelete kézdivásárhe-
lyi főkegyelethe részére tett ada-
kozasokról, melyek a központ szí-
ves engedélyezése folytán a Ru-
dolf kórház javára fordíttatnak.

Kovács Károlyné és Jancsó Géza
ívén, rendes tagok 6 éven át, évenként 1 fo-
rinttal: Dénes Lajos, Feil Edéné, Wertán
testvérek, Biscutini Péter, Pitroff Lajos,
János Ferenczné Csizsár Sára, ifj. Kovács
Bálint, Medárd János, Jánovics Sándor,
Jánovics Sándorné Greising Liza, Fekete
hadnagy; három évre évenként 1 frtot fi-
zetnek: Vass János, Málaási Kristóf; egy-
szer mindenkorra adtak: Szabó István tör-
vényszéki írodatiszt 1 frt, Maurer János
tszéki írnok 1 frt, Z. Nagy Dénes 1 frt, Fe-
jér Lukács 1 frt, Köllönte László 1 frt.

Fejér Károly ívén, rendes tagok, 6
éven át évenként 1 frttal: Balogh Izra, Pász-
tohy Tibor, Varga András, Silvester Dénes,
Bartha Ignác; egyszer mindenkorra adtak:
Zoltán Gábor 1 frt, Szacsavay Sándor 1 frt,
Nagy Dénes 1 frt.

Bányai Bogdáné és Bányai B.
Kristóf saját ivőkön egyszer minden-
korra adtak 1—1 frtot.

Az 1886. évtől kezdve 6 évre,
évenként: Kézdi-Vásárhely város 25 frt;
kézdivásárhelyi takarékpénztár 25 frt; kéz-
divásárhelyi kisegítő pénztárgylet 10 frt;
kézdivásárhelyi csizmadia társulat 10 frt.

Fogadják a buzgó gyűjtők és jótékony
adakozók az egylet nevében kifejezett hál-
ás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhely, 1886. április 6.

Br. Szentkereszty Stephanie,

elnök.

Vajna Károly,
jegyző.

60-ik közlemény

a kézdivásárhelyi „Stephanie”
szegény és munkaképtelen öre-
gek menháza javára tett szíves
adakozásokról.

Gróf Bethlen Gáborné született Bethlen
Leopoldina grófnő 50 frt o. é.

Fogadja a nemes grófnő a szegény és
munkaképtelen öregek nevében kifejezett
hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhely, 1886. április 2.

Br. Szentkereszty Stephanie,

elnök.

Erdélyi Károly,
titkár.

59-ik közlemény

a br. Szentkereszty Stephanie kez-
deményezése folytán felállított
Kézdi-Vásárhely városi és vidéki
Rudolfkórház részére tett szíves
adakozásokról.

Báró Szentkereszty Stephanie gyűjtésé-
nek folytatása.

József főherceg ö cs. és kir. Fensége 20
frt, Gróf Bethlen Gáborné szül. Bethlen Leo-
poldina grófnő 50 frt, a Gróf Karácsonyi
alapítvány kamataiból 100 frt, Gromon De-
zso 25 frt, kézdivásárhelyi nőegylet (seb-
kötőkre) 7 frt. Összesen 202 frt o. é.

Fogadják a jótévközi adakozók az intézet
nevében kifejezett hálás köszönetünket.

K.-Vásárhelyt, 1886. ápr. 5.

Szűcs József m. p.

polgármester,

a kórház igazgatója.

Kovács István m. p.

akórházi igazgató-bizottság
jegyzője.

86-ik közlemény

a háromszék megyei „Erzsébet”
árvaleány-nevelő intézet javára
történt szíves adakozásokról.

Pótsa József háromszék megyei főispán
eddig tett alapítványát ujabbán 25 frttal
pótolta.

Fogadja a jótévközi adakozók az árvák nevé-
ben kifejezett hálás köszönetünket.

K.-Vásárhely, 1886. ápr. 7.

Br. Szentkereszty Stephanie,

elnök.

Erdélyi Károly,
titkár.

Szerkesztői izenetek.

Egészségügyünk. Városi 4. Ha tárgyilagossá közleményt
küld be, szívesen közöljük; de személyes megtámadásnak
tért nem engedünk.

Diogenes. A fennebbi önnök is figyelmébe ajánljuk.
M. ur több érdemet szerzett a közönség kezelésé körül,
hogysem ily módon megtámadható volna.

Peres. Cs.-Szt.-Imre. Tessék panaszával a törvényszék
elnököhöz fordulni.

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János.

Sprencz György.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Nyílt tér.*)

A „Székely Nemzet” című lap idei
41. számában bennünket, mint testületet,
„Farsangi tudósítás” című cikkében, y...
r... aláírással, megtámadott, de megtá-
madta közlegünket, mint a melynek lakos-
sága a farsangi bohózatok alárcza alatt az
erkölcsiség, személy- és vagyon-biztonságot
megsértő előjárásba vétkek semlegességé-
vel, sőt tán tényleges hozzájárulásával is.
A támadóval szemben védünk magun-
kat és közlegünket. — Védelmünk, miután
a nyilvánosság terén provokáltunk,
haronlólág nyilvánosság elé való; de a „Szé-
kely Nemzet” tisztelt szerkesztője védel-
münkre beküldött cikkünknek jónak látá
retenni, s minket ama cikk korrigálására
felhívni az utasítás mellett, hogy fordul-
junk a tekintetes szerkesztő urhoz.***) Na-
gyon tiszteljük a „Székely Nemzet” érde-
mes szerkesztőjének nézetét, de meg fogja
engedni, hogy a megtámadott hason fey-
verrel küzdjön megtámadójával szemben
annál inkább, mivel y... r... cikkkező egy
testületet — saját előjárását — támadta
meg alaptalan ráfogásaival.

Ezekből kifolyólag az igazság kiderítése
szempontjából, de reputatiónk helyreállítá-
sa tekintetéből is becses lapjában kérellt
tért engedni nyilatkozatunk kifejtésére.

A szóban forgó lap 41. sz. farsangi tudó-
sítása y... r... cikkkezőtől rövid kivo-
natban ezeket tartalmazza: „Az alárczos
ronda maszk-menet, mely farsang utolsó
napján közlegünkben utczáról utczárajárt,
erkölcstelen dolgot mivel, megtámadta a
személy- és vagyonbiztonságot; a közleg
előjárása és a rendőrség vétkek semleges-
séget tanusított, ugy szólván közreműködé-
sével mind ezt nevetve elősegítette.” Cikk-
író ur megbotránkozásának ad kifejezést,
hogy ily alárczos menetek tartása megén-

gadtetett; s mindezek ért, de különösen a nép-
szokásnak eme ferde kinövésieit a közleg-
előjárását teszi felelőssé.

Megbocsát y... r... tudósító ur, a fel-
tűntetni akart világlátottsága ez uttal cser-
ben hagyta, mert farsangi alárczos „ronda
maszk” menet nem csak a Székelyföldön,
hanem a külföld tekintélyesebb városaiban
is tartatik. Ama menet tagjai nem csak fog-
gat huznak bohóc eljárásuk közben, ha-
nem kormos arccal herczegnőket is merész-
kednek megcsókolni, a nélkül, hogy meg-
büntetésükről a hatóság intézkedést tett
volna.

Nagyot látó cikk író urtól elvártuk volna,
a mint annak helye van, minket illetékes
hatóságunk előtt a személy- és vagyon-biz-
tonság megsértéséért panasz utánján felelős-
ség alá vonatni; de feltétlenül tagadjuk
azt, hogy cikkíró urnak adatott volna azon
személyi jog, hogy minket a nyilvánosság
terén felelősségre vonjon, mel; jog csak a
hatóságokat illeti meg. Ebbeli támadásait,
mint valótlanságokat, visszautasítjuk, annál
inkább, minth gy e tekintetben bizonyít-
ható érdemleges panasz eddig senki által
sem tétetett.

Kik szoktak alárczos jelmezben járni? kik
szoktak bohózkodni? Nemde a fiatalabb
suhanczok? Hogy a maszk-menet alatt ki-
sebb kihágások történhetek és az erkölcs
tán megsértetett, azt nem vitatjuk. De hogy
a nép erkölcsi magaviseletéért s egyesek
apróbb, sőt nagyobb kihágásaiért is a köz-
ség előjárása volna felelős, azt szintén
tagadjuk; mi inkább annak hódolunk, hogy
a népművelés terén működötték és működők
fejlesztői az erkölcsnek és a szép érzéknek.

Gondoljon csak vissza y. r. ur a közelmúlt
hetvenes évekre, amikor — ha emlékeztünk-
ben nem csalóunk — mint népművelő e
közlegben működött; ugy kérdjük, képes
volt-e az erkölcs terén növendékeit egytöl-
egyig megtartani? Bajosan! Ha már, mint
volt igazgató-tanár, nem volt képes az álta-
lunk emlitetteknél általában megfelelni,
ugy abból a hangoztatott felelősségből osz-
tály-részt kiszolgáltatjuk.

Cikkíró ur cikkében olyasmit is sejtet,
mintha a közleg hivatalos házának árnyéká-
ban, tehát fedele alatt, a rendőrség nevése
mellett, erkölcsellenes botrány vitetett volna
végbe amaz alárczosok által.

E merész állítását, mint valótlant, határo-
zottan visszautasítjuk és figyelmeztetjük,
hogy buzgóssága a valóság határain túl ne
terjedjen.

Hogy a népszokásnak ferde kinövésie van-
nak, szintén nem vitatjuk, de azért y. r. ur-
nak felelősséggel sem tartozunk, mert e ferde
népszokás, „maszkurázás”, nem a jelen idő-
ből, hanem az ősi időből eredett, tehát ha-
gyományos szokás, mely az ideges emberek
előtt szokott feltűnőbb lenni. Ama maszk-
menet az előjárás megengedte, mert az
elődök is megengedték, s bárha akkor is for-
dultak elő némely apróbb kihágások, nem
jutott senkinek eszébe, saját közlegét nyílt
térén pellengére állítani, s azzal egyidejűleg
az előjárását alaptalan ráfogásokkal meg-
támadni.

Cikkíró megfellekedett ama régi közmon-
dásról: „Rossz madár, mely fészket pisz-
kolja.”

Ha a nagyon tisztelt erkölcsbíró ur köz-
legünk jól felfogott érdekében kíván tény-
kedni, ne a újság hasábjain támadjon,
hanem érintkezze velünk, terjessze elő ja-
vaslatait és mi azokat illetékes helyen tár-
gyaltatni fogjuk; ne használja fel keservesen
szerzett tudományát hozzá nem illő támadá-
sokra akkor, mikor azt nemesebb irányban,
értékesebben gyümölcsöztetheti.

Lévén a tek. szerkesztő urnak hazafui
tisztelettel.

Gyó.-Ditrón, 1886. április 4-én.

A közleg előjárása.

Nyersselyem (bast) ruhákat (egész selyem) 9 forint 80

krért egész öltönyre való darabokban,
ugyszintén nehezebb minőségben, leg-
alább két öltöny vételénél, vámmen-
tesen a helyszinére szállít G. Henneberg
(cs. kir. udvari szállító) selyemgyár-
raktára Zürichben. Minták azonnal kül-
detnek. Levelekre 10 kr portó kell.

Fekete satin merveilleux (egész selyem) 1 ft 15 krért

méterenkint 6 frt 45 krig (16 külön-
böző minőségben) vámmen-
tesen a helyszinére szállít G. Henneberg (cs. kir. ud-
vari szállító) selyemgyár-raktára Zü-
richben. Minták azonnal küldetnek. Le-
velek 10 kr szállítási díjba kerülnek.

HIRDETMÉNY.

Zágon közleg birtokosságának ha-
vasi legelői folyó évi április 21-én
delután 2 órától elkezdődik a közleghá-
zánál ez évre nyilvános árverezésen ha-
szonbérbe adatnak; mi is ezennel köz-
hírré tétetik.

A feltételek a közlegházánál a hiva-
talos órákban addig is megtekinthetők.
Zágon, 1886. április 8-án.

Lázár Benedek,

zárgondnoksági ellenőr.

HIRDETMÉNY.

Körte-oltványok, megyénk ég-
hajlatához többféle fajból, 2—3 évesek,
igen jutányos áron (drbja 10—15—20
kr) kaphatók **Márkosfalván Ba-
rabás István**nál. Ezenkívül fais-
kolák számára **2 éves vadalma-
magoncok** (darabja 1 kr). Tömeges
vásárnál kedvezmény.

A „Betegbarát” című röpirat-
ban számos háziaszer van ismer-
tetve, melyek sok éven keresztül meg-
bizhatóknak bizonyultak s ez okból a
legmeglebbebb ajánlatra méltók. Minden
betegnek ismerni kellene a röpiratot.
Különösen pedig azokat, a kik közleg-
nyben vagy csuszban, tudósorvadásban,
ideggyengeségben, sápkórban stb. szen-
vednek, arra figyelmeztetjük, hogy az
egyszerű háziaszer által nagyon
gyakran még az úgynevezett gyógyit-
hatlan betegségek is megszűnnek. A
ki a „Betegbarátot” olvasni kívánja,
az írjon egy levelezőlapot Richter
kiadó-intézetének Lipcsébe, mire a
röpirat megküldetik. A megrendelőnek
ez költségébe nem kerül.

ÉN CSILLAG ANNA

185 centimeter hosszú óriási Loreley-
hajammal, ezerekre menő köszönő ira-
tokkal bizonyítottam be, — melyek min-
dekinek rendelkezésére állanak —
hogy az általam kitalált kenőcs, mint
legbiztosabb szer, mindennemű hajbeteg-
ségek és hajhullás ellen, a hajnövekedés elő-
mozdítására, a hajbőr erősítésére, fej-
köszvény, korpaképződés és kopaszkodás,
ugy hajusz és szakáll gyérsege ellen bá-
mulatos eredménynyel használtatott.
Bizonyítványok a szer elemzéséről a
leg híresebb szakférfiak részéről rendel-
kezésre állanak.

Egy tégely ára 50 kr, 1 frt, 2 frt,
használati utasítással együtt. Postai
utánvétellel, vagy az összeg előleges be-
küldése mellett a világ minden részébe
megküldetnek.

Csillag és társa

gyárából.

Budapest, VI. királyutca 26. sz.

Kézdi-Vásárhelyt kapható Kovács Ferenc
gyógyszertárában, valamint Magyarország jelenté-
kenyebb gyógyszertárában.